

در حاشیهٔ حادثهٔ دلخراش باغین کرمان

خدمت اجباری یا ارتش حرفه‌ای؟

احمد زیدآبادی

نویسنده و مشاور هم‌میهن

حادثهٔ تلخ و دلخراش کشتار پنج سرباز وظیفه توسط یکی از هم‌خدمتی‌هایشان در آمادگاه ارتش در باغین کرمان، فرصتی برای آسیب‌شناسی مجدد خدمت نظام اجباری در کشورمان فراهم کرده است.

خدمت نظام عمومی، یادگار شکل‌گیری دولت‌های متمرکز در عصر مدرن است ولی گذشت زمان، آن را در بسیاری از کشورها منسوخ کرده است.

اغلب کشورهای جهان از چند دهه پیش، «ارتش حرفه‌ای» را جایگزین خدمت نظام‌وظیفه کرده‌اند و این اقدام معمولاً به‌عنوان یکی از شاخص‌های توسعه‌یافتگی به‌شمار می‌رود.

«قانون خدمت نظام اجباری» در ۱۶ خرداد ۱۳۰۴ در دوره نخست‌وزیری رضاخان میرپنج‌وشش ماه پیش از آغاز پادشاهی اوبه تصویب مجلس پنجم رسید. این قانون با تغییرات جزئی در یک قرن گذشته، همچنان در ایران لازم‌الاجراست.

در سال‌های اخیر اما سربازی اجباری در بین تودهٔ مردم و کارشناسان مختلف، منتقدان بسیاری پیدا کرده است. انتقاده‌ها عموماً به عقب افتادن جوانان از کار و زندگی و به‌کارگیری اغلب آنان در حوزه‌های نامرتبط با تخصص و روحیه‌شان مربوط است. از همین رو گفته می‌شود که شمار خودکشی و افسردگی در بین سربازان بیش از دیگر حرفه‌هاست چراکه آنها بهترین سال‌های عمر خود را در محیطی خلاف میل و علاقهٔ خود و تحت نظمی آهنین و به‌شدت آمرانه و بی‌چون و چرامی گذرانند.

در واقع، همین مسائل، از یک سو، فرار از خدمت اجباری را در بین بسیاری از مشمولان دامن زده و از سوی دیگر، رفت‌وآمد جوانان مهاجر به داخل کشور را به معضلی بزرگ تبدیل کرده است.

از همین رو، هرازگاهی، برخی از صاحب‌منصبان برای جلب رضایت عمومی از تعدیل یا تغییر قانون نظام وظیفه سخن به میان می‌آورند، اما اظهارنظر آنها بلافاصله با واکنش قاطع ستاد کل نیروهای مسلح روبه‌رومی‌شود.

ستاد کل نیروهای مسلح، هرگونه اظهارنظر و تصمیم‌گیری در مورد خدمت سربازی را مختص خود می‌داند و تاکنون بر ادامهٔ وضع

از میان بچره

این طفل از من می‌ترسد

مهرداد احمدی‌شیکانی

روزنامه‌نگار

می‌گویند مردی کودکی را به بغل گرفته بود و کودک بی‌تابی می‌کرد و به‌شدت می‌گریست و آن مرد مدام به کودک می‌گفت: «تترس، گریه نکن که در بغل من در امائی». ظریفی از آنجا می‌گذشت، آن وضع را که دید در کودک و آن مرد خیره شد و سپس به نزدیک آنها رفت و بر شانه مرد زد و گفت: «برادر جان، اگر کودک را زمین بگذاری، خودش آرام می‌شود». خیلی وقت‌ها اتفاقاتی می‌افتد که مرایاد ضرب‌المثل‌ها و از جمله همین داستان می‌اندازد و عجیب که این اتفاقات کم هم نیستند. برای نمونه در این مدت، سخنان بسیاری از بعضی شنیده‌ام که اگر هم تلاش می‌کردم که این حکایت یادم نیفتد، باز هم نمی‌شد و گویی بعضی اصرار دارند که هرطور شده، کاری کنند که ما ضرب‌المثل‌ها و حکایات کهن فارسی را فراموش نکنیم. از جمله این اتفاقات، سخنان چندروز اخیر وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی بود که در مورد مهاجرت سازندگان گیم گفته است: «بازی‌سازان مهم‌ترین عناصر فرهنگی کشور هستند» و اضافه کرده که «ما به اعضای هیئت‌مدیره بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای گفته‌ایم همه موانع پیش‌روی این حوزه را بررسی کنند و به حل آن‌ها بپردازند» و همچنین افزوده: «صنعت گیم یک حوزه پرچاقه است و اگر ما زمین‌های جذب عناصر کارآمد را مهیا نکنیم، ممکن است بخشی از آن‌ها را از دست بدهیم». من وقتی این خبر را خواندم ابتدا شک کردم که آیا واقعاً جناب وزیر این حرف‌ها را زده و یا اینکه خبر جعلی است و بعضی‌ها برای دست‌انداختن افرادی چون من چنین خبری را جعل کرده‌اند، برای همین تاخیر را به‌نقل از چند منبع مختلف و معتبر ندیدم، صحت انتساب آن را به وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی باور نکردم، چون حتم داشتیم و دارم که اگر جناب وزیر حتی خودشان هم اهل مطالعه اخبار حوزه کاری خود نباشند، معاونان و مدیران وزارتخانه تحت امر ایشان، با آن همه پرسنل و خدم و حشم، بالاخره چهار نفر را دارد که اطلاعاتی به ایشان بدهند که وقتی سخنی می‌گوید، خیلی بی‌اره نگفته باشد. مثلاً وقتی همین چند روز پیش «دومین گزارش انجمن تجار الکترونیک تهران درباره کیفیت اینترنت در ایران در رویدادی در اتاق بازرگانی رونمایی و به‌صورت عمومی منتشر شد»، قطعاً در آن وزارتخانه عریض و طویل کسانی بوده‌اند که این سندمنتشر شده را دیده‌و خوانده باشند که «ایران بی‌کیفیت‌ترین اینترنت

موجود در این زمینه پافشاری کرده است.

با این همه، در مورد آثار و تبعات سربازی اجباری و فواید ارتش حرفه‌ای، بحث‌های بسیاری وجود دارد که فرماندهان ستاد خود را درگیر آنها نمی‌کنند و از همین رو تمام پرسش‌های شهروندان در این زمینه‌بی‌پاسخ مانده است.

هنگامی که سیدابراهیم رئیسی به‌عنوان رئیس‌جمهور وارد ساختمان پاستور شد، دفترش نظر برخی از نیروهای منتقد و مخالف وضع موجود را برای بهبود اوضاع کشور جویا شد. نگراندهٔ این سطور نیز یکی از آن نیروهای منتقد بود که در مورد خدمت سربازی به ابراهیم رئیسی چنین پیشنهاد کرد: «مسئلهٔ هفتم، سربازی اجباری است. سربازی در ایران به واقع به صورت معضلی لاینحل برای بسیاری از خانواده‌ها درآمده است. بیشتر مردم به سربازی به‌عنوان دورانی از اتلاف وقت و بیگاری و عقده‌مند شدن فرزندان خود می‌نگرند. به‌نظم حل این مشکل آسان است. می‌توان سه‌ماههٔ آموزش را برای عموم جوانان الزامی کرد اما ادامهٔ آن را به‌صورت داوطلبانه درآور، بدین نحو که هر کس مایل به عدم خدمت وظیفه بود، مثلاً تا ده سال ماهیانه مبلغ مشخصی را به صندوق ویژه‌ای واریز کند و آنکه داوطلب بود یا در یافت حقوق مکفی ماهیانه از همین منبع، عضو رسمی نیروهای مسلح شود. با این فرمول، هم نیروی انسانی نیروهای مسلح تأمین می‌شود و هم بسیاری از جوانان شغل دائمی پیدا می‌کنند. تا آنجا که من اطلاع دارم در همین چند ماه اخیر که حقوق سربازان وظیفه بالا رفته شمار جوانانی که حاضر به خدمت‌شده‌اند به‌طور چشمگیری افزایش یافته است. قاعدتاً اگر این حقوق تا حد کفایتِ زندگی بالا رود، تعداد داوطلبان حتی بیش از نیاز خواهد شد. در حقیقت حل مشکل سربازی بدین صورت، بار گرانی را از دوش خانواده‌های دارای فرزند پسر برمی‌دارد و آنها را نسبت به روند اوضاع خوش‌بین می‌کند.»

واضح است که این پیشنهاد مانند دیگر پیشنهادها کاملاً ناپدیده گرفته شد، اما ضرورت آن همچنان به قوت خود باقی است.

نهایت اینکه، با توجه به حساسیت ستاد کل نیروهای مسلح روی این موضوع، به‌نظر می‌رسد که از دولت و مجلس برای تغییر یا تعدیل قانون خدمت اجباری رأسأ کاری برنیاید، اما یکدستی قدرت طبعاً امکان بیشتری در اختیار دولت کنونی نسبت به سلف خود قرار داده است تا اگر واقعاً تمایل داشته باشد، این موضوع را در دستور کار خود قرار دهد یا اینکه لااقل پاسخی به پرسش‌ها و مشکلات پدیدآمده در این زمینه در اختیار عموم بگذارد.

تیتریک

HEADLINE ONE

۲

بررسی پیشنهاد ۱۸ درصدی دولت

و موافقت ۲۰ درصدی مجلس برای افزایش دستمزد

سرکوب دولتی حقوق

پریسا هاشمی

گزارشگر هم‌میهن

دولت با افزایش دستمزد و حقوق کارکنان از ۱۸ درصد به ۲۰ درصد مخالف است اما مجلس در استانه انتخابات مصمم به افزایش است. هنوز مشخص نیست که در نهایت رقم دقیق افزایش حقوق در سال آینده چند درصد خواهد بود اما بدون تردید به دلیل نرخ تورم بالا، افزایش ۱۸ یا ۲۰ درصدی تفاوت چندانی نخواهد داشت. البته سیدمحمد حسینی، معاون پارلمانی رئیس‌جمهور معتقد است:

«اگر افزایش حقوق کارکنان از ۱۸ درصد به ۲۰ درصد در صحن مجلس هم به تصویب برسد، شورای نگهبان ایراد می‌گیرد همان‌طور که به برنامه اشکالات متعددی گرفته است.» البته شواهد و قرائن حاکی از آن است که دولت بیشتر از آنکه نگران ایراد شورای نگهبان باشد، اضطراب کسری بودجه را دارد. مجلس طبق قانون اجازه تحمیل هزینه به دولت و معاون پارلمانی دولت افزایش ۲۰درصدی حقوق را به کسری بودجه گره می‌زند تا مجلس را از این موضوع برحذر دارد. همچنین این مقام مسئول معتقد است: «اینکه رفاه شهروندان و اقتشار مختلف با افزایش ۲۰درصدی حقوق، بهبود پیدا کند؛ خواست همه، از جمله دولت و مجلس است اما باید بر اساس واقعیت‌ها تصمیم بگیریم. بهتر است با تعامل مجلس و دولت این مسئله به نتیجه برسد.»

سال گذشته احسان خاندوزی، وزیر اقتصاد با افزایش حقوق‌ها به تناسب تورم به بهانه افزایش تورم مخالفت کرد اما در سال ۱۴۰۲ تورم افسارگسیخته بیش از پیش بر زندگی مردم تاخت و بسیاری را به زیر خط فقر کشاند. دولت در حالی به بهانه‌های مختلف از افزایش حقوق کارکنان طفره می‌رود که براساس بند «پ» ماده ۲۸ برنامه ششم توسعه که هنوز هم لازم‌الاجراست، دولت موظف شده که در حدود اعتبارات هزینه‌ای سالانه و متناسب با نرخ تورم نسبت به تعیین ضریب حقوق کارکنان دولت اعم از مشمولان و غیر مشمولان قانون مدیریت خدمات کشوری در لایح بودجه سنواتی اقدام کند. بنابراین طبق این

چانه‌زنی در اروپا، فشار در اسرائیل

بررسی روند صلح پیشنهادی اروپا برای جنگ غزه و فشارهای سیاسی در اسرائیل

▼ طرح بورل چیست؟

جزئیات زیادی از طرح پیشنهادی جوزپ بورل صلح در غزه منتشر نشده است. اما بنا بر گزارش رسانه‌های اروپایی، قبل از برگزاری نشست روز دوشنبه در بروکسل، سرویس دیپلماتیک اتحادیه اروپا سندی برای ۲۷ کشور عضو این اتحادیه ارسال کرده که در آن یک نقشه راه برای رسیدن به صلح در این مناقشه پیشنهاد شده است. براساس این سند، فراخوانی برای تشکیل «کنفرانس مقدماتی صلح» از سوی اتحادیه اروپا، مصر، اردن، عربستان سعودی و اتحادیه عرب صادر خواهد شد تا این کنفرانس با حضور ایالات متحده آمریکا و سازمان ملل متحد برگزار شود. رسانه‌های اروپا، ابتکار صلح بورل را یک طرح ۱۰ ماهه‌ای خوانده‌اند.

▼ مانع در راه اروپا چیست؟

در بخش دیگری از گزارش یورونیوز، به موانع طرح صلح اتحادیه اروپا و موضع دو طرف جنگ پرداخته شده است. اگر طرف فلسطینی و اسرائیلی در این کنفرانس شرکت نکنند، این نشست در هر صورت برگزار خواهد شد و دو طرف در جریان آن قرار خواهند گرفت. گزارش مذکور، دوگانگی در فلسطین و موضع سخت اسرائیل علیه فلسطینیان را از جمله موانع رسیدن به آتش‌بس می‌داند. مقامات اتحادیه اروپا اذعان دارند که مقامات و دیپلمات‌های اسرائیلی در حال حاضر هیچ علاقه‌ای به راه‌حل موسوم به دوکشوری ندارند، اما اصرار

شکست دیوار صوتی در مرز تهران

بررسی شایعه انفجار و ایجاد صدای مهیب در گر مسار

گروه خبر: حوالی ساعت ۹ صبح روز گذشته، صدای مهیبی در غرب استان سمنان به گوش رسید. اخبار اولیه حاکی از این بود که انفجاری در شهرک صنعتی گر مسار رخ داده است. با توجه به حساسیت شهرک‌های صنعتی گر مسار و تمرکز نیمی از صنایع استان سمنان در این نقاط، این خبر بلافاصله با واکنش مقامات استانی روبه‌رو شد. حساسیت دیگر این خبر، به حوادث مشابه طی یک هفته گذشته برمی‌گردد. در یک هفته اخیر، چهار حادثه مشابه در شهرک‌ها و نواحی صنعتی سمنان رخ داده که منجر به کشته شدن ۴ نفر شده است. براساس گزارش‌ها از سمنان، عوامل امدادی بلافاصله برای بررسی موضوع به شهرک صنعتی گر مسار اعزام شدند. بهنام بختیاری، رئیس اداره

گزارش یک

گزارش دو

گزارش سه

ماده قانونی شورای نگهبان بهانه‌ای برای ایراد گرفتن در دست نخواهد داشت. دولت سیزدهم اثبات کرده است که در عرصه اقتصادی جراح خوبی نیست و این ناکارآمدی موجب شده تا مردم فشار اقتصادی بیشتری را نسبت به گذشته تحمل کنند. با این حال از منظر دولتمردان شاهد رشد اقتصادی هستیم؛ رشدی که آثار آن در بهبود کیفیت زندگی مردم بروز و ظهور نمی‌کند. نکته مهمتر اینکه با وجود رشد شاخص‌های اقتصادی، دولتمردان با افزایش ۲۰درصدی حقوق و دستمزد موافق نیستند و معتقدند که این افزایش علاوه بر افزایش نرخ تورم، کسری بودجه را تشدید خواهد کرد. این ضدونقیض‌گویی‌ها موجب شده تا کارشناسان حوزه اقتصادی، از شرایط دو سال اخیر دستمزد‌ها به‌عنوان سرکوب دستمزد و حقوق یاد کنند.

▼ نাত্রازی‌ها مسبب شورش‌های اجتماعی

روز گذشته مجلس و دولت جلسه‌ای درباره افزایش ۲۰درصدی حقوق کارکنان داشتند.

احمد علیرضاییکی، عضو فراکسیون کارگری مجلس درباره این جلسه به هم‌میهن، گفت: «دولت اما حقوق بازنشستگان و شاغلان را به ۲۰ درصد افزایش داد و کمیسیون تلفیق نیز این افزایش را تصویب کرد. فکر می‌کنم دولت نیز با کمیسیون تلفیق تفاهم دارد.» او افزود: «در جلسه تلفیق این موضوع مطرح شد و درباره فوق‌العاده که شامل مستخدمین دولت می‌شود، تفاهمی ایجاد شد. این موضوع افزایش ۲۰ درصدی حقوق کارکنان نیز از جمله موضوعاتی بود که مورد تفاهم دولت قرار گرفت.» این عضو فراکسیون کارگری مجلس با اشاره به نسبت تورم و افزایش حقوق‌ها، تأکید کرد: «علت عدم تناسب تورم و افزایش حقوق را باید جای دیگری جست‌وجو کرد. اتفاقی که در کشور می‌افتد محصول غیرواقعی و ناترازی در حوزه‌های مختلف است به همین دلیل فشار قابل توجهی متوجه مردم از جمله حقوق‌گیران می‌شود. در حقیقت فقط این حقوق‌گیران نیستند که با مشکل روبه‌رو هستند، مردم ایران با این موضوع دست به گریبان‌اند. راه‌حل این معضل واقعی شدن اقتصاد، درآمدها و هزینه‌هاست. اینجاست که کشور بیش از پیش نیازمند یک جراحی اساسی اقتصادی می‌شود. البته انجام این